Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 12 koron rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 10. i 25. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 6. Dnia 25. marca 1900. XXVII. rocznik.

Nakładem Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Tadeusz Romanowicz.

Nieznajomość ustawy.

Już przed rokiem mieliśmy sposobność zwrócenia uwagi na to, z jaką nieznajomością ustawy w stowarzyszeniach biorą się nieraz ludzie do pisania o naszych sprawach. Można nieraz o poważnych nawet dziennikach czytać o sprawach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych artykuły, zadziwiające naiwnością. Gdybyż jeszcze stowarzyszenia nasze były nowością — ale wiadomo przecież, że ruch zakładania tych stowarzyszeń trwa już przeszło ćwierć wieku. Gdybyż ustawa sama była czemś nowem — ale za parę tygodni kończy ona 27 rok swego istnienia. Gdybyż stowarzyszenia te obejmowały jakąś małą garstkę ludzi — ależ z końcem roku 1898 same zaliczkowe Towarzystwa liczyły 346.879 członków, między nimi 15.496 „umysłowo pracujących“ — więc t. zw. inteligencyi. Można więc podejrzywać, że autorowie takich artykułów czy korespondencyj, sami do Towarzystw należą — ale widocznie o ich sprawy o tyle tylko się troszczą, o ile są lub chcą być ich dłużnikami..

Z taką nieznajomością spraw stowarzyszeń i obowiązującej ustawy z r. 1873 spotkaliśmy się teraz kilkakrotnie z powodu sędziszowskiego nieszczęścia. Bez najmniejszego zastanowienia zaapelowano do władz politycznych, do namiestnictwa i starostw, ażeby przeprowadzono bezzwłoczną rewizyę ksiąg i rachunków wszystkich stowarzyszeń, co ma uskutecznić każdy starosta odnośnie do stowarzyszeń, w jego powiecie istniejących!

Zapomnieli autorowie tych artykułów, że władze polityczne nie mają żadnego w tym kierunku prawa. Urzędnik starostwa, któryby zażądał od dyrekcyi Towarzystwa, żeby dozwoliła zrobić skontro kasowe i rewizyę ksiąg wykonać — mógłby się spotkać z grzecznem wprawdzie, ale dla reprezentanta władzy w każdym razie nieprzyjemnem zaproszeniem, żeby się starał cenną swoją osobę co rychlej po za lokalem urzędowym Towarzystwa umieścić.

Władze administracyjne nie mają żadnego prawa do interwencyi w sprawach stowarzyszeń. Jedyne prawo, jakie im ustawa nadaje, określone jest paragrafem 37. ustawy. Orzeka on, że „władza administracyjna może zarządzić rozwiązanie spółki, jak tylko czynności lub układy spółki pociągną za sobą w myśl §. 88. niniejszej ustawy prawomocne orzeczenie karne“. Zaś w powołanym §. 88. orzeczono, że „jeżeli spółka rozciąga działalność swoją lub rozprawy na przedmioty, w §. 1. ustawy niniejszej nie wymienione, interesowani spólnicy, o ile podług powszechnej ustawy karnej nie podlegają surowszemu postępowaniu, są winni przestępstwa i będą karani grzywną aż do 600 koron“.

I to wszystko! Ustawa z r. 1873 — widocznie sili się na to, ażeby wszędzie ingerencyę policyi albo starostwa zastąpić ingerencyę s ą d u. Od kolebki — t. j. od zarejestrowania statutu — aż do zgonu, t. j. likwidacyi, towarzyszy spółkom pewna opieka s ą d ó w, ale ani na włos nie ma ingerencyi władz administracyjnych. To jest zasadniczo wykluczone. W ustawie o zwykłych stowarzyszeniach, z grudnia 1867 — władzom administracyjnym dano moc przyjmowania statutów do wiadomości, co jest już bardzo zbliżone do zatwierdzania — władze administracyjne mają na

jawne walne zgromadzenia posyłać reprezentantów swoich, którzy nawet wprost interweniować mogą; — te władze też rozwiązują stowarzyszenia. W ustawie o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych z r. 1873, wszystko to zupełnie jest wyeliminowane — komisarz czy inny urzędnik starostwa nie ma prawa jawienia się na ich walnych zebraniach — nigdzie też ani tą ustawą ani inną nie jest orzeczone prawo do robienia skontra i rewizyi ksiąg, mające służyć władzy administracyjnej.

W ten sposób sprawy naszych stowarzyszeń są wyjęte z zakresu polityki — a oddane jedynie sprawiedliwości t. j. sądownictwu. Ale i sąd wkracza tylko w razach, przez ustawę przewidzianych — t. j. oprócz rejestrowania statutu i osób firmujących, wkracza sąd tylko w wypadkach karnych i oczywiście przy likwidacyi lub konkursie. Więc i sąd nie miałby prawa wykonania takich rewizyj, o jakich była mowa we wspomnianych artykułach. A dowodem tego jest, że gdy chciano zaprowadzić obowiązkowe rewizye, uchwalono w tym celu osobną ustawę — która jeszcze w życie nie weszła — co nie byłoby się stało, gdyby obowiązujące ustawy były na to wystarczały. A i ten projekt urządza rewizye w wysokim stopniu autonomicznie, bo je pod pewnemi warunkami oddaje związkom stowarzyszeń i ich lustratorom.

Nie chcemy powątpiewać, że autorowie owych artykułów najlepszemi chęciami byli przejęci — ale byłoby bardzo do życzenia, żeby te dobre chęci objawiały się w sposób, świadczący o znajomości ustaw — wtedy bowiem unikałoby się stawiania żądań niewykonalnych.

Pobudką do wystąpienia z temi żądaniami, było nieszczęście sędziszowskie. Nie myślimy zmniejszać jego rozmiarów, ani też zasłaniać czyjejkolwiek winy. Ale nie sądzimy, aby sprawie stowarzyszeń dobrą oddawali usługę ci, co bez znajomości ustaw i stosunków występują z niewykonalnemi propozycyami. Związek zajęty obecnie prawie wyłącznie sprawą uzdrowienia sędziszowskiego Towarzystwa — świadom jest obowiązków, jakie na nim ciężą w kierunku zaostrzenia miejscowej kontroli i czuwania nad jej wykonywaniem. Jest też już w tym celu zwołane posiedzenie Wydziału Związku. Świadom też jest, że oprócz zaostrzenia miejscowej kontroli — należy wzmocnić lustracye związkowe tak, ażeby każde stowarzyszenie najmniej raz na rok było zlustrowane. Zajmuje się też sprawą zmiany ustawy i zaprowadzeniem obowiązkowej lustracyi. To wszystko absorbuje obecnie całą pracę Biura Związku. Pracy tej nie ułatwia się tem, że się stawia niewykonalne żądania — bałamuci opinię publiczną, szerząc wśród niej zupełnie mylne wyobrażenie o ustawie o stowarzyszeniach i organizacyi naszych spółek. A już najmniej się jej służy, żądając ingerencyi władz, które nie mają do tego żadnego prawa.

Towarzystwo wzajemnego kredytu w Sędziszowie.

Dnia 20. marca b. r. odbyło się przy bardzo licznym udziale członków walne zgromadzenie Towarzystwa, któremu lustrator związkowy p. Domagalski przedłożył bilans sytuacyjny, z zastrzeżeniem, że cyfry jeszcze nie zupełnie są ścisłe i uledz mogą zmianom, gdyż o ile wiadomo, jest jeszcze, chociaż nieznaczna, liczba klientów Towarzystwa, którzy wierzytelności, względnie zobowiązań swoich dokładnie cyfrowo nie oznaczyli.

Po wysłuchaniu sprawozdania powzięło walne zgromadzenie następujące uchwały:

I. Walne zgromadzenie przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Rady Nadzorczej o stanie interesów Towarzystwa.

II. Z uwagi, że przewidywana strata, jakkolwiek wysoka, nie wyczerpuje solidarnej, statutem określonej odpowiedzialności członków, z uwagi że znaczna część zgłoszonych obligów, wydanych przez byłego Dyrektora, okazuje się fikcyjną, z uwagi, że upadek Towarzystwa przyniósłby nieobliczalne szkody zarówno dla członków, jak i wierzycieli, z uwagi wreszcie, że utrzymanie bytu i rozwój Towarzystwa staje się w obecnych stosunkach nieodzowną potrzebą ekonomiczną tutejszej ludności wiejskiej i małomiejskiej:

Walne zgromadzenie uważa sanacyę Towarzystwa za możliwą a konieczną i poleca Radzie Nadzorczej, by wraz z wybrać się mającą Dyrekcyą prowadziła w dalszym ciągu z całą energią akcyę sanacyjną, aż do zupełnego uregulowania zobowiązań, mając na oku zarówno ochronę interesów członków, jak i wierzycieli.

III. Walne zgromadzenie wzywa członków do wpłaty udziałów do wysokości deklarowanej, powołując się na odpowiedzialność i skutki prawne, z ustawy i statutu wynikające.

IV. Walne zgromadzenie wzywa Prezesa i członków dotychczasowej Rady Nadzorczej do złożenia na dzisiejszem zgzomadzeniu deklaracyi, prawnie zabezpieczającej od ewentualnych, mogących jeszcze okazać się dalszych strat i oświadczenia że takie straty sama pokryje. (Deklaracyę notaryalną złożono. *Przyp. Red.*).

V. Walne zgromadzenie przyjmuje z wdzięcznością do wiadomości oświadczenie zgromadzonych

w dniu 18. b. m. właścicieli wkładek, że gotowi są część swoich wkładek oszczędności w wysokości 40% przenieść na udział pod warunkiem, że wpłacone w ten sposób kwoty udziałowe nie spowodują dalszej statutowej odpowiedzialności za zobowiązania Towarzystwa.

Skutkiem tego walne zgromadzenie upoważnia Dyrekcyę, ażeby przyjmywała takie udziały jako kapitał gwarancyjny, nie żądała od ich właścicieli podpisywania deklaracyi przystąpienia i nie wpisywała ich do rejestru członków.

W zamian za sfingowane lub nie formalnie wystawione książeczki oszczędności, Dyrekcya wydawać będzie ich właścicielom książeczki nowe, prawnie obowiazujące w wysokości 60% ich pretensyi — z tem, że nowa książeczka nie może być wypowiedzianą prędzej, jak po trzech miesiącach od dnia jej wystawienia.

Na udziały gwarancyjne będzie Dyrekcya wydawała tymczasowe potwierdzenie z tem, że po zupełnem pokryciu wszystkich przez Towarzystwo poniesionych strat, dochodami lat następnych, zostaną udziały gwarancyjne ich właścicielom w całości zwrócone.

VI Walne zgromadzenie wzywa cały zarząd dotychczasowy do złożenia mandatów i pozostawia sobie zupełną swobodę przeprowadzenia wyborów nowych w całości, a zastrzegając sobie po myśli §. 24. ustawy z 9. kwietnia 1873 r. prawo orzeczenia odpowiedzialności za straty, spowodowane zaniedbaniem obowiązków kontroli, wzywa walne zgromadzenie Radę Nadzorczą przyszłą do ścisłego wykonywania kontroli nad czynnościami Dyrekcyi i urzędników, na podstawie instrukcyi, udzielonej przez Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

VII. Walne zgromadzenie wzywa Radę Nadzorczą, ażeby zarządziła w możliwie najkrótszym czasie nadzwyczajne walne zgromadzenie, celem dokonania zmiany statutu i zastosowania go do wzoru, przyjętego przez ogół stowarzyszeń związkowych.

Wreszcie na wniosek p. Bolesława Szwarcenberga-Czernego, powziętą została następująca uchwała:

VIII. Walne zgromadzenie wyraża Związkowi stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wdzięczne uznanie, za energiczną i skuteczną interwencyę w najtrudniejszych dla Towarzystwa przejściach, i odwołując się do solidarności stowarzyszeń związkowych w kraju, uprasza je, by raczyły przyjść w pomoc Towarzystwu wzajemnego kredytu w Sędziszowie, przez zasilanie obrotu tanim i dogodnym kredytem.

Następnie wybrano do Dyrekcyi pp. Józefa Rollego i Bogumiła Szpora, zastępcami zaś pp. Antoniego Ziembińskiego i Marcina Jasińskiego.

Prezesem Towarzystwa wybrano p. Bolesława Szwarcenberg-Czernego a zastępcą Ks. Pawła Sapeckiego.

W ten sposób Towarzystwo znajduje się na drodze prowadzącej do sanacyi i jeżeli nie zajdą nieprzewidziane komplikacye i niespodzianki, to można się spodziewać, że z biegiem lat, przy wytrwałej i sumiennej pracy nowego Zarządu wierzyciele strat, a członkowie ruiny unikną.

Członkowie nowego Zarządu w szczególności pp. Szwarcenberg-Czerny, Rolle i Szpor, którzy już w ciągu ostatnich tygodni złożyli dowody ofiarnej i skutecznej działalności — dają gwarancyę, że Towarzystwo w takich pozostając rękach, z biegiem lat przeboleje ciężką katastrofę.

Bank Związkowy w Poznaniu.

Z powodu wystąpienia *Orędownika* przeciwko Bankowi Związkowemu poznańskich Spółek zarobkowych — zamieszcza zasłużony dr. Kusztelan w *Przewodniku dla Spółek* artykuł, zawierający nieco nowego materyału do poznania tej bardzo użytecznej instytucyi. Nie zaszkodzi dać choćby krótki wyciąg z tego artykułu.

Dr. Kusztelan występuje w tym artykule przeciwko krytyce Banku przez *Orędownika* — a głównie przeciw pomysłowi, ażeby Bank centralny dla Spółek ograniczył swą działalność jedynie na Spółki.

Na to odpowiada dr. Kusztelan:

Żaden Bank centralny dla Spółek nie może ograniczać swej działalności jedynie na Spółki, jeżeli ma Spółkom służyć tanim i dogodnym kredytem.

Spółki wymagają bowiem z jednej strony korzystnego lokowania swych zbytnich kapitałów, z drugiej strony taniego kredytu w dogodny sposób udzielonego. Spółki żądają, aby te ich postulaty bywały dopełniane bez względu na to, czy dyskont Banku Rzeszy jest wysoki, czy niski, gdyż Spółki kierują się dążnością udzielania kredytu po możliwie jednostajnej stopie procentowej wśród całego roku, bez względu na dyskont Banku Rzeszy. Rada Nadzorcza, Kurator i Zarząd Banku Związku Spółek zarobko-

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych

za miesiąc luty 1900.

Miejscowość i firma *)	Stan bierny							Kapitał obrotowy	Stan czynny			
	Udziały	fundusz rezerwowy	Wkładki	Pożyczki zaciągnięte	Saldo rachunku Banku kraj.	Saldo odsetek	Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone	Koszta założenia ruchom. i admin.	Reszta pozycyi stanu czynnego	Gotówka
	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.
Biała Tow. kredyt. i oszczęd.	65724	7811	121912	151131	—	2579	1048	350205	303876	3621	41661	1047
Biecz Tow. wzaj. kredytu	48925	1681	197941	36494	2119	2960	10006	300525	267572	4485	20952	8517
Błażowa Stow. zal. „Pomoc“	4449	567	28953	—	—	746	5841	40556	37316	19	2478	744
Bóbrka Tow zal.	21355	7498	34332	15600	2483	—	3225	84494	72988	2981	3415	5100
Bochnia Tow. zal.	44827	6794	105063	2657	—	3028	3914	166285	15440	1890	8360	1634
Bołszowce Kasa zal. „Nadz.“	35851	8101	58090	3400	—	1751	2670	109862	102413	3945	1895	1608
Bołszowce Bank zal.	41327	9558	63756	22517	—	2389	2592	142137	130402	83890	1275	1971
Brzostek Tow. zal.	15241	3076	58029	11927	—	1674	629	90577	87042	1000	198	2337
Chodorów Tow. zal.	7278	1386	11715	9740	—	381	165	30666	29573	—	896	197
Cieszanów Tow. zal.	27250	11840	102085	32600	2287	317	1931	178311	143850	1871	30567	2022
Czortków Bank zal.	74930	10987	311223	—	—	9106	9408	415655	375832	2009	22163	15651
Dąbrowa Tow. zal.	163852	75892	631944	—	—	13859	45112	930659	783301	2034	137364	7959
Dębica Tow. wzaj. kredytu	117843	31343	602977	—	2254	16514	7541	778472	735450	3658	29618	9746
Dobczyce St. poż. i oszcz. „Wz. p.“	17062	3912	31412	22200	—	—	1001	75589	64445	1222	5822	100
Dobromil Tow. zal.	66941	16164	107850	9400	603	3600	4965	209523	190324	—	16500	2698
Drohobycz T. zal.	106988	36547	532517	—	—	12706	8482	697240	605532	3896	79866	7946
Dukla Tow. zalicz.	59407	11050	231938	34413	493	4576	3222	345100	315016	3761	22480	3843
Dynów Tow. zal.	32972	7004	181730	12523	—	2256	5375	244860	216541	2975	25094	250
Głogów Pow. T. zal	86571	37045	560195	29600	—	20509	499	734420	691249	3290	26920	12961
Gorlice Tow. zal.	222439	92513	847962	477549	—	26684	63449	1730597	1582796	3780	138579	5442
Grybów Tow. zal.	69835	31083	521311	8000	2811	14000	12552	659592	615090	1111	25770	17621
Husiatyn Pow. T. z.	31996	9864	206095	10000	1794	7076	1078	267903	249986	1320	11280	5317
Jasło Tow. zalicz.	143381	70484	899313	—	—	16794	39803	1169775	981502	89461	91058	7754
Jordanów St. poż. „Praca i oszcz.“	48733	28024	226045	—	—	8552	600	311954	223215	—	84539	4200
Kalwarya zebrz. T. oszcz. i poż.	32589	2554	180058	7000	—	10530	3750	236481	229917	988	1370	4206
Kałusz Tow. zal.	44425	17227	117292	9000	2111	4041	3852	197949	160451	2739	32722	2036
Kolbuszowa T. z. „Szcz. Boże“	58730	29021	230923	—	—	5156	8035	331865	276196	966	44020	10684
Kraków Tow. kred. ręk. i przem.	113081	36423	755241	165716	—	20758	8581	1099801	1007758	4015	80026	8003
Kraków Bank chrześcijański	14597	1739	41512	8524	—	1354	—	67726	64869	1082	159	1616
Kraków Tow. zal.	220248	48386	775061	285146	15432	21077	6735	1372085	1202273	5227	75203	89181
Kulików Kasa zal. „Nadzieja“	23077	6436	25349	34400	—	—	2412	91675	83581	2939	3644	1522
Kuty Mieszcz. Kasa zal. i oszcz.	10913	1858	35595	9698	—	1189	377	59630	56517	1553	176	1384
Lubaczów St. zal.	37044	6826	132338	16416	654	2184	3033	198495	189778	1276	6316	1124
Lwów Lwowsk. T. zalicz.	38281	2954	23414	79251	—	637	—	144537	136624	3190	2121	2603
„ Bank dla ubezp. i przem.	71788	3957	23362	285410	—	3652	22353	410521	371180	18098	14664	6581
„ Pow. Tow. zal.	33348	9568	148332	14000	—	—	–	205249	173919	754	29163	1413
„ T. z. urz. i sł. g. dr. żel.	43317	14171	26967	218468	—	270	19263	322456	314367	1035	5651	1403
Maków St. poż. „Wzaj. pom.“	133016	49573	385028	—	—	13599	8414	589631	341467	2629	243862	1762
Mielec Tow. zal.	35578	6738	268040	—	2755	8499	6672	328282	313825	726	3974	9757
Mikołajów Kasa zal. „Nadzieja“	8529	2465	2722	19320	—	—	559	33595	31806	195	1567	25
Milówka St. oszcz. i poż. „Opat.“	33501	12221	75783	18960	41	914	—	141420	107447	314	33194	465
Nowy Sącz K. zal.	150057	66827	797166	—	2165	18014	16614	1050843	1006612	1374	41610	1197
Oświęcim Tow. oszczęd. i poż.	220051	70023	891722	—	—	23074	18115	1222985	1088353	2122	118559	23952
Pilzno Stow. oszczęd. i poż	29844	17118	291620	23605	—	3529	4204	369920	350157	3448	14492	1823
Podhajce Tow. zal.	47615	6343	101080	27850	925	4402	764	188977	181342	688	4433	2515
Podgórze St. p. i o. „Wz.-p.“	146551	55015	762545	163398	15606	7998	266	1151380	1131834	2879	4744	11923
Przemyśl K. zal. rzem. i rol.	203661	75104	455820	563710	4883	18440	245736	1567354	1284812	12162	250791	19588
Radomyśl Tow. zal.	16264	8575	68444	27294	—	1079	215	121871	102130	569	16383	2789
Radymno Kasa zal.	37436	6728	56773	41364	—	2510	3463	150274	139048	1066	2568	7591
Rozdół Tow. zal.	8670	2640	14419	23100	—	158	30	49293	46293	1459	1158	108

*) Tylko wykazy nadesłane przed 10. każdego miesiąca znajdą w tabeli pomieszczenie.

Miejscowość i firma	Stan bierny							Kapitał obrotowy	Stan czynny			
	Udziały	fundusz rezerwowy	Wkładki	Pożyczki zaciągnięte	Saldo rachunku Banku kraj.	Saldo odsetek	Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone	Koszta założenia ruchom. i admin.	Reszta pozycyi stanu czynnego	Gotówka
	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.	kor.
Sambor K. z. rękodz. i roln.	29139	9710	141439	45071	—	3261	404	229025	162839	1333	61640	3213
Skałat Tow. zal. i kredytowe	97107	37096	101295	196332	—	3989	11606	447425	401789	540	36322	8774
Skawina Stow. poż. i oszczęd.	24415	5102	78485	15749	—	2857	1666	128274	125251	550	1296	1178
Stanisławów Bank miescz.	200374	59778	683556	173314	—	16386	16188	1149597	1051067	3584	91124	3222
Stryj Tow. zalicz	93827	24336	196194	9300	—	5464	14106	343227	29834	5339	37710	5344
Tarnobrzeg T. zal.	23637	22490	109217	18400	549	3418	6516	184227	170273	810	7106	810
Tłumacz St. kredyt. „Oszczędn."	62707	18648	220259	2000	2290	4167	2859	312928	269116	1919	30965	10928
Tuchów Kasa zal. i oszczędn.	6578	382	51940	—	—	1517	—	60417	51571	692	8	8145
Turka Pow. T. zal.	39984	4780	191652	9590	—	3379	2824	252210	237903	3529	8178	2600
Ustrzyki dolne Tow. zalicz.	20754	4477	50474	38756	—	1871	1362	117635	113048	1156	3070	361
Zaleszczyki T. kr. „Wz. pom."	12353	1645	20742	9700	—	1046	350	45837	41815	497	2902	624
Zator Tow. zalicz.	6279	588	25446	5200	—	612	—	38125	36778	347	7	992
Żółkiew Kasa zal. i oszczędn.	55805	43700	24739	139085	3184	—	4577	271090	205899	3726	59937	1427
Żydaczów Pow. Kasa zal. i oszcz.	18242	7554	244608	—	922	1312	2954	275591	213457	7362	35243	19529

wych, chcąc tym wymaganiom Spółek zadość uczynić, unormowały stopę procentową dla Spółek w ten sposób, że Spółki pobierają od składanych przez siebie pieniędzy 4, $4\frac{1}{4}$ i $4\frac{1}{2}$% zależnie od czasu wypowiedzenia. Spółki pożyczkowe zaś płacą Bankowi od pożyczek wziętych z Banku $4\frac{1}{4}$, $4\frac{1}{2}$, $4\frac{4}{5}$ i 5%. Przeciętna różnica procentu pomiędzy składanym a branym kapitałem wynosi $\frac{1}{2}$%. Gdyby więc Bank Związku miał od Spółek n. p. 2 miliony marek i gdyby tę sumę Spółkom rozpożyczył, to przy tak wielkiej nawet sumie wynosiłby zysk brutto Banku tylko 10.000 mk., z której to kwoty trzebaby pokryć bardzo znaczne podatki, koszta biurowe, lokalu i rozmaite inne, a cóżby pozostało na dywidendę? Dochody te nie starczyłyby nawet na pokrycie najskromniejszych wydatków administracyjnych a na dywidendę nicby nie pozostało.

Zachodzi tutaj i ta okoliczność do uwzględnienia, że w Spółkach to tak zwykle bywa, że kiedy potrzebują pieniędzy, to prawie wszystkie równocześnie, i tak samo ma się z składaniem pieniędzy.

Pytamy się tedy, czy Bank taki byłby w ogóle możliwy, któryby się chciał ograniczyć tylko na interesy z Spółkami? Byłyby bowiem czasy w Banku, gdzie będzie miał pieniędzy dużo i za wiele i nie byłby w możności ulokowania ich — a z drugiej strony zaskoczyć go mogą takie czasy, że nie byłby w stanie zaspokoić wszystkich stawianych doń żądań.

Dlatego też tak Bank Związku Spółek zarobkowych, jak wszystkie centralne banki dla Spółek, są z góry na to wskazane, aby pracowały także i z klientelą prywatną, gdyż na prywatnej klienteli mogą i muszą zarabiać więcej, aniżeli na Spółkach pożyczkowych i w ten tylko sposób staje się egzystencya Banków centralnych dla Spółek możliwą, że zapotrzebowanie pieniędzy rozkłada się na rozmaite czasy i przy większej rozmaitości klienteli łatwiej zaspokoić jej potrzeby.

Dr. Kusztelan dowodzi dalej, że akcye Banku Związkowego są w kraju dobrze wzięte i chętnie kupowane, zwłaszcza że Bank płacił dywidendy: w pierwszym roku założenia 5% — dalej przez 12 lat po 6% – a obecnie proponuje dywidendę 8%.

Ruch stowarzyszeń.

Firm. $\frac{17/00}{1}$

(1—3)

EDYKT.

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy ogłasza iż firma: „Bank związkowy w Nowym Sączu, stowarzyszenie zarejestrowane z odpowiedzialnością ograniczoną", wskutek uchwalonego na walnem zgromadzeniu członków z dnia 10. grudnia 1899 r. rozwiązania tegoż Stowarzyszenia — z rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wykreśloną została.

Zarazem wzywa się wierzycieli tegoż Stowarzyszenia, by u takowego się zgłosili.

Nowy Sącz, dnia 3. lutego 1900 r.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu lutym z. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych:

Nowe stowarzyszenia:

Wielopole skrzyńskie. Spółka oszczędności i pożyczek, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką. Statut zarejestrowany uchwałą sądu obwodowego w Tarnowie z dnia 22. stycznia 1900 l. 814.

Zarząd: ks. Józef Radoniewicz, dr. Alfons Kolasiński, Antoni Kotowski, Józef Turek, Feliks Pająk, Franciszek Gruszka i Franciszek Reguła.

Zmiany statutu:

Kuty. Sąd obwodowy jako handlowy ogłasza, że w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy stowarzyszeniu: „Mieszczańska kasa zaliczkowa i oszczędności „Wzajemna pomoc“ w Kutach“, zezwolono na wpis zmiany firmy, która odtąd opiewa: „Kasa zaliczkowa i oszczędności w Kutach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, oraz na wpis zmiany statutów głównie w ustępach, że odpowiedzialność członków sięga do czterokrotnej wysokości udziału ustanowionego na 50 koron, oraz, że ogłoszenia umieszczane będą w jednym z dzienników lwowskich.

(Uchwała z dnia 4. października 1899 l. 200).

Stanisławów. Sąd obwodowy jako handlowy w Stanisławowie ogłasza, że zarządził w rejestrze dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Bank zaliczkowy w Stanisławowie, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“, następujące wpisanie: że na posiedzeniu Dyrekcyi i Rady nadzorczej tego stowarzyszenia odbytem dnia 10. marca 1899 postanowienia regulaminowe zawarte w §. 61. statutu w ten sposób zmienione zostały, że ustęp 13, §. 61. statutu zupełnie skreślono a ustęp 1, §. 61. statutu zmieniono w ten sposób, że wkładki oszczędności Bank zaliczkowy przyjmować będzie i nadal od członków i nieczłonków, zaś wkładki na rachunek bieżący przyjmowane być mogą li tylko od członków.

(Uchwała z dnia 31. października 1899 l. 180).

Likwidacye:

Dąbrowa. Sąd obwodowy jako handlowy w Tarnowie podaje do wiadomości, iż uskuteczniono wpis w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Towarzystwo szewców w Dąbrowie, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“, że na podstawie powziętej na Walnem Zgromadzeniu członków Towarzystwa szewców w Dąbrowie w dniu 24. sierpnia 1899 notaryalnie poświadczonej uchwały, stowarzyszenie to w drodze likwidacyi rozwiązane zostało i że likwidatorami z prawem zastępywania powyższej firmy w likwidacyi, ustanowieni zostali pp.: Jan Podgórski, Stanisław Michoń i Józef Smagowicz mieszczanie, w Dąbrowie zamieszkali.

Zarazem wzywa się wszystkich wierzycieli stowarzyszenia, aby u tegoż Towarzystwa pretensye swe niezwłocznie zgłosili.

(Uchwała z dnia 18. listopada 1899 l. 179).

Szczerzec. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza, że przy firmie: „Kasa handlowa i przemysłowa w Szczercu, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, dnia 18. sierpnia 1899 r. w rejestrze handlowym stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, uwidoczniono, że wskutek uchwały Walnego Zgromadzenia z 12. kwietnia 1899 stowarzyszenie się rozwiązało, że obecnie jest w likwidacyi, że likwidatorami wybrano Józefa Klinghoffera i Abrahama Lufta zastępcą zaś Judę Hersza Rohrberga, którzy zastępują i podpisują stowarzyszenie w ten sposób, że pod brzmieniem firmy z dodatkiem „w likwidacyi“ dwóch z nich położy podpis własnoręczny.

(Uchwała z dnia 25. sierpnia 1899 l. 1.722).

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1899.

25. Bochnia. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Przychód: z rachunku odsetek saldo 3.719·17. Rozchód: z rachunku amortyzacyi inwentarza 35·78, z rach. wydatków administracyjnych 2.191·62, do rachunku bilansu: zysk za 1899 r. 1,491·77; razem 3.719 17. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka z końcem 1899 r. 1.539·10, efekta funduszu rezerwowego 1.612·09, pożyczki na weksle, skrypty i w rach. bież. 79.010·82, zaliczki na płace 150·—, wartość inwentarza 143·21, nieruchomości 1.800·82, zaliczki prawne 441·10; razem 84.697·14. Stan bierny: udziały wpłacone od 814 członków 21.981·59, fundusz rezerwowy 2.826·13, fundusz rezerwy strat 553·35, rezerwa podatkowa 26 70, wkładki na oszczędność 55.940·12, depozyty 1.391·45, odsetki na rok 1900 pobrane 486 03, zysk na rok 1899 1.491·77; razem 84.697·14. Liczba członków 814. Ogólny obrót kasowy 351.223·94.

26. Dobczyce. Stowarzyszenie pożyczkowe i oszczędności „Wzajemna Pomoc“. *a) Rachunek strat i zysków.* Przychód: z rachunku odsetek 1.707·45. Rozchód: koszta urządzenia i ruchomości 35·33, koszta administracyi i podatków 1.171·14, do rachunku bilansu: saldo na 1900 rok 500·98; razem 1.707·45. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 33.230·19, odsetki naprzód zapłacone

68·22, odsetki zaległe (zwłoki) 1.048·71, koszta ruchomości 315·78, zapas druków 80·—, nieruchomość 422·66, zaliczki procesowe 666 85, lokacye 1.134·92, kasa 1.332·82; razem 38.300·15. Stan bierny: udziały 8.372·91, fundusz rezerwowy 1.944·61, wkładki na rachunek bieżący 16.123·07, długi zaciągnięte 11.150·—, odsetki (naprzód pobrane) 208·58, straty i zyski 500·98; razem 38.300·15. Liczba członków 498. Ogólny obrót kasowy 253.821·01.

27. Dukla. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rach. odsetek 5.159 70 1/2, z rach. zastępstwa Banku krajowego 6.61 1/2; razem 5.166·32. Straty: z rach. ruchomości 68·80, z rach. admin. i podatków 2.501·21, do rachunku bilansu: saldo za rok 1899 zysk 2.596·31; razem 5.166·32. *b) Bilans* Stan czynny: pożyczki na skrypta 122.178·47, pożyczki na weksle 34.308·54, odsetki naprzód zapłacone 52 15, odsetki należne 554·92 1/2, koszta administracyi 550·—, koszta proces. i intab. 1.088·14, koszta ruchomości 619·16, koszta nieruchomości 299 18, lokacya Tow. 9.502·—, gotówka z 31. grudnia 1899 r. 1.068·04; razem 170.220·60 1/2. Stan bierny: udziały 29.931·38, fundusz reze. wowy 5.251·09 1/2, wkładki na rach. bież. 115.473·86, długi Towarzystwa 12.277 50, odsetki naprzód pobrane 1.221·77, depozyta członków 610·89, z rach. Banku kraj. 2 857 80, zysk z 1899 r. 2.596·31; razem 170.220·60 1/2 Liczba członków 1.369. Ogólny obrót kasowy 710.905·94.

28. Głogów. Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 9.715·03. Straty: z rachunku kosztów ruchomości 10% 50·—, z rachunku kosztów administracyi i podatków 3.800 94, do rachunku bilansu: saldo z roku 1899 5.864·09; razem 9.715·03. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 332.746·75, koszta ruchomości 600·—, z rach. budynku własnego 12.000·—, lokacye 1.160·—, kasa 5.539·13; razem 352.045 88. Stan bierny: udziały 43.425 95, wkładki oszczędności 271.211·84, wierzytelności 10.500·—, odsetki naprzód pobrane 5.000·—, fundusz rezerwowy 16.044·—, z rach. strat i zysków 5.864·09; razem 352.045·88. Liczba członków 4.812. Ogólny obrót kasowy 696.721·94.

29. Gorlice. Tow. dla handlu, przemysłu i rolnictwa. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: zysk brutto 79.932·98. Straty: Z rachunku administracyi 16.253·40, wydatków administracyjnych 12.776·57, podatków 3.322·88, ubezpieczeń 756·70, czynszów 3.033·34, procentów 9.804·70; zysk czysty 33.985·39; razem 79.932 98. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku bieżącego na otwartych rachunkach u członków za towary 257.967·04 udziały Towarzystwa ulokowane u innych stowarzyszeń 4.436·94, wartość 2 realności i magazynu w Gorlicach 26.158·52, wartość towarów z d. 31. grudnia 1899 w Gorlicach 26.162·03, w Schodnicy 23.083·09, w Borysławiu 29.151·07, w Potoku 13.967·20; wartość urządzeń w Gorlicach 967·85, w Potoku 277·89, budowli w Schodnicy 2.102·77, w Borysławiu 3.842·66, w Ustrzykach 941.15; saldo weksli 31. grudnia 1899 336.168·87, gotówka 31. grudnia 1899 12.464·42, w poczt. kasie oszczęd. 203·08, w banku kraj. 19.594 75; razem 757.489·33. Stan bierny: udziały członków Towarzystwa 134.289·56, fundusz rezerwowy 20.610·96, rezerwa strat 20.322·11, z rachunku akceptów własnych w obiegu 61.541·01, z rachunku bieżącego na otwartych rachunkach za towary 95.535·02, pożyczki zaciągnięte przez Towarzystwo 10.120·—, wkładki członków na rachunek bieżący 54.714·45, z rachunku reeskontu wekslowego 325.234·49, saldo zysku z 1898 roku 1.136·34; zysk czysty z r. 1899 33.985·39; razem 757.489·33. Liczba członków 94. Ogólny obrót kasowy 4,789.697·62.

30. Jezierzany. Towarzystwo pożyczek i oszczędności „Wzajemna Pomoc“. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rach. odsetek 5·61, z rach. funduszu rezerw. 1.70; razem 7·31. Straty: z rach. kosztów nieruchomości i założenia 7·31. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 6.262·49, nieruchomości 181·23, kasa 895·97; razem 7.339·69. Stan bierny: udziały 1.708·—, fundusz rezerwowy 113.30, wkładki na rachunek bieżący 5.477·01 1/2, odsetki (naprzód pobrane) 41·37 1/2; razem 7.339·69. Liczba członków 62. Ogólny obrót kasowy 18.152 70.

31. Kolbuszowa. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Przychód: z rachunku odsetek 5.684·41. Rozchód: koszta urządzenia i ruchomości 24·—, koszta administracyi i podatków 2.852 74, zaliczki procesowe 16·18, do rachunku bilansu: saldo na 1900 rok 2.791·49; razem 5.684·41. *b) Bilans* Stan czynny: pożyczki 139.698 75, odsetki zaległe 300·—, koszta ruchomości 216·—, nieruchomości 651·30, zaliczki procesowe 255·89, lokacye 9.999·—, kasa 11.831·95; razem 162.952·89. Stan bierny: udziały 29.317·10, fundusz rezerwowy 14.417·56, wkładki na rachunek bieżący 114.301·85, odsetki naprzód pobrane 1.084·25, dywidendy niepobrane 1.040·64, straty i zyski 2.791·49; razem 162.952·89. Liczba członków 1.550. Ogólny obrót kasowy 541.433·95.

32. Kraków. Bank chrześcijański. *a) Rachunek strat i zysków.* Przychód: z rach. odsetek 607·71. Rozchód: z rach. kosztów urządz. i ruchomości 8·94, z rach. kosztów administracyi i podatków 470·35 1/2, do rach. bilansu: saldo na 1900 rok 128·36 1/2; razem 607·71. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 15.406·—, odsetki naprzód zapłacone 8·55, koszta ruchomości 80·92, zapasy druków 26·50, zaliczki procesowe 28·77, kasa

101·12 1/2; razem 15.651 86 1/2. Stan bierny: udziały 3.486·05, wkładki na rach. bież. 9.669·28, długi zaciągnięte 1.815·25, odsetki (naprzód pobrane) 154·19, fundusz rezerwowy 398·73, rachunek strat i zysków 128·36 1/2; razem 15.651·86 1/2.

33. Lwów. Bank dla ubezpieczeń i przemysłu. *a) Rachunek strat i zysków.* Przychód: odsetki czynne 13.212·13, prowizya 3.701·89; razem 16.914·02. Rozchód: 10% amortyzacya kosztów założenia 794·—, 10% amortyzacya ruchomości 167·10, płace 2.380·—, podatki, czynsz, opał, światło, portorya, ogłoszenia, drobne wydatki i t. p. 1.994·17, odsetki bierne 7.659·54, różnica kursu kaucyi na dniu 31. grudnia 1899 r. 200·—, czysty zysk 3.719·21; razem 16.914·02. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 3.920·45, koszta założenia 6.744·—, ruchomości 1.505·—, odsetki (naprzód zapłac.) 1.336·63, police i kwity premiowe do inkasa 2.483·44, dłużnicy (z rach. bież. różnych) 6.545·41, kaucya (w krakowskiem Tow. Ubezpieczeń 5.000 zł. 4% listy zastawne Tow. Kredyt. Ziemskiego po 93 zł.) 4.650·—, eskont weksli (pożyczki) 182.124·60; razem 209.309·53. Stan bierny: udziały 35.498·09, fundusz rezerwowy 1.390·58, odsetki (naprzód pobrane) 2.176·10, asekuracya Krakowska 4.436·61, wierzyciele (z rach. bież. różnych) 3·24, wkładki 3.538·33, reeskont weksli (długi bankowe) 157.884·—, dywidenda za rok 1898 niedopisana i niepodniesiona 99·50, specyalna rezerwa 563·87, czysty zysk 3.719·21; razem 209.309·53. Liczba członków 136. Ogólny obrót kasowy 2,626.480·11.

34. Mikołajów. Kasa zaliczkowa „Nadzieja". *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 957·01. Straty: z rachunku kosztów administracyi i i podatków 682·82, do bilansu na 1900 rok 274·19· razem 957·01. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 13.674·22, odsetki naprzód zapłacone 47·31, odsetki zaległe (zwłoki) 537·81, nieruchomości 121·26, zaliczki procesowe 66·93, lokacye 381·40, kasa 2.337·33; razem 17.166·26. Stan bierny: udziały 4.212·22, wkładki na rach. bieżący 1.137·84, długi zaciągnięte 10.140·—, odsetki (naprzód pobrane) 171·28, fundusz rezerwowy 1.230·73, straty i zyski 274·19; razem 17.166·26. Liczba członków 370. Ogólny obrót kasowy 112.196·15.

35. Pilzno. Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: Z rachuku odsetek 4.242·73. Straty: koszta urządzenia ruchomości 21·88, koszta administracyi i podatków 2.140·79, do rachunku bilansu: saldo na rok 1900 2,080·06; razem 4.242·73. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 165.321·—, odsetki naprzód zapłacone 44·15, zaległe zwłoki 837·80, koszta ruchomości 196·97, administracya 1.000·—, nieruchomości 6.055·50, zapas druków 40·—, zaliczki procesowe 31·15, lokacye 100·—, kasa 1.270·18; razem 174.896·75. Stan bierny: udziały 14.941·55, fundusz rezerwowy 8.460·31, wkładki na rachunek bieżący 140.201·—, długi zaciągnięte 8.269·—, odsetki (naprzód pobrane) 944·83, straty i zyski 2.080·06; razem 174.896·75. Liczba członków 1.849. Ogólny ruch kasowy 514·195·08.

36. Podgórze. Stowarzyszenie pożyczkowe i oszczędności „Wzajemna Pomoc". *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski z rachunku procentów 12.727·21. Straty: z rachunku osztów ruchomości i administr. 5.539·16, z rachuuku podatków 559·11, z rach. kosztów założenia 80·46, czysty zysk 6.548·47; razem 12.727·21. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 512.275·50 lokacye 12.324·30, realność 36.213·73, nieruchomości 20.309·87, rachunek bieżący 12.268·45, koszta prawne 1.438·85, koszta założenia 724·10, procenta na r. 1900 501·14, procenta zaległa 3.673·68, gotówka 8.443·96; razem, 608.173·58. Stan bierny: Fundusz rezerwowy 25.037·70, udziały 71.868·57, wkładki na rok bieżący 40.510·87, długi bankowe 87.856·—, rachunki bieżące banku kraj. 8.003·—, fundusz strat 65·36, fundusz dyspozycyjny 50·—, procenta na r. 1900 3.233·61, nadwyżka w stanie ozynnym 6.548·47: Razem 608.173·58. Liczba członków 2.350. Ogólny obrót kasowy 4,232.253·70.

37. Skawina. Towarzystwo pożyczkowe i oszczędności. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rach. odsetek 2.157·50 1/2. Ma: z rach. ruchomości 18·32 1/2, z rach. administracyi 295·50 1/2, do rachunku bilansu: saldo na 1900 r. 2.157·50 1/2; razem 2.157·50 1/2. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka z 1899 r. 581·06 1/2, pożyczki udzielone 61.752·25, odsetki wypłac. na r. 1900 62·92, ruchomości 164·93 1/2, koszta procesowe 121·60, rach. różnych 15·50; razem 62.698·27. Stan bierny: udziały 11.850·52, fundusz rezerwowy 2.332·62, wkładki oszczędności 37.706·88, długi bankowe 8.188·—, odsetki pobrane na 1900 rok 776·57 1/2, zysk 1.843·67 1/2; razem 62.698·27. Liczba członków 823. Ogólny obrót kasowy 318.114·79 1/2.

38. Szczerzec. Towarzystwo Kasy zaliczkowej. *a) Rachunek strat i zysków.* Przychód: z rach. odsetek 1.703·16. Rozchód: koszta administracyi i podatków 1.135·38, do rachunku bilansu: saldo na 1900 r. 567·78; razem 1.703·16. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 44.603·21, odsetki naprzód zapłacone 67·19, odsetki zaległe (zwłoki) 1.316·17, zaliczki procesowe 593·79, lokacye 1.659·82, kasa 1.604·90; razem 49.845·08. Stan bierny: udziały 11.085·38, fundusz rezerwowy 2.104·62, wkładki na rachunek bieżący 26.979·37, długi zaciągnięte 8.702·—, odsetki (naprzód pobrane) 343·21, fundusz strat 62·72, strat i zysków 567·78; razem 49.845·08. Liczba członków 615. Ogólny obrót kasowy 150.809·09.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, ul. Lindego l. 4.